

Heta – henkilökohtaisten avustajien työnantajien liitto ry

Heta-liiton kommentit 16.1.2024

Jakelu: Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Viite: Dnro 2023-171

Kommentit Keski-Suomen hyvinvointialueen vastauksesta

Heta-liitto kiittää yhdenvertaisuusvaltuutettua mahdollisuudesta henkilökohtaisen avun työnantajamallin maksukäytäntöjen kommentointiin. Keski-Suomen hyvinvointialueen vastauksen 19.12.2023 mukaan on tehty yksi korjaus tilanteeseen, mutta kokonaiskuva on se, että epäkohtia ei toistaiseksi vielä ole riittävästi korjattu.

Valtuutusmenettely

Vastauksessa mainitaan, että hyvinvointialue olisi ottanut käyttöön ns. valtuutusmenettelyn työterveyshuollon korvaamisessa, ja hyvinvointialue viittaa 6.10.2023 annettuun tiedotteeseen.

Tiedotteessa tai työnantajien ohjeissa ei kuitenkaan kerrota, että valtuutusmenettely olisi käytössä. Jos valtuutusmenettely olisi teknisesti mahdollinen, ei se ole todellinen vaihtoehto, jos siitä ei kerrota asiakkaille suunnatuissa materiaaleissa. Aineistosta syntyy käsitys, että valtuutusmenettely ei todellisuudessa ole käytettävissä.

Työnantajaoppaan materiaali

Työnantajaoppaan materiaalin perusteella vahva lähtökohta on edelleen, että työnantaja maksaa työterveyshuollon kulut ensin itse:

”Työterveys laskuttaa työnantajaa. Työnantaja maksaa työterveyshuollon laskut ensin kokonaisuudessaan. Tilikauden (kalenterivuoden) jälkeen kuuden (6) kuukauden kuluessa työnantajan tulee hakea työpaikkaterveydenhuollon kustannuksiin korvauksen Kelalta lomakkeella SV 98a TTH (hakemuksen täyttöohje lomake SV 101a TTH). Kansaneläkelaitos korvaa työnantajalle 60 prosenttia

kustannuksista. Loppuosa kustannuksista korvataan vammaispalveluista työnantajalle Kelan päätöstä vastaan.

Työterveyshuollon maksun korvaamista tai laskun maksua voit hakea alueesi vammaispalveluille osoitetulla hakemuksella (lomake: selvitys henkilökohtaisen avustajan palkkaamiseen tai työhön liittyvistä kuluista) jo ennen Kelan korvauspäätöstä. Hakemuksessa tulee ilmetä syyt, joiden perusteella korvausta haetaan.”

Oppaan materiaalin alusta saa käsityksen, että työnantajan tulee maksaa laskut ensin kokonaisuudessaan ja että se on ensisijainen toimintatapa. Painotus edelleen on siinä, että työnantajat pitkälti maksavat kulut itse ja korvaukset haetaan vain kerran vuodessa.

Hakemuskäytäntö

Hyvinvointialue on julkaissut hakemuslomakkeen, jolla voi hakea mm. työterveyshuollon kulujen korvaamista. Työnantajaoppaan mukaan hakemuksessa tulee ilmetä syyt, joiden perusteella korvausta haetaan.

Erillisten perusteluiden vaatiminen ei ole asianmukaista. Käytäntö johtaa siihen, että hyvinvointialue kerää tarpeettoman laajasti tietoa asiakkaan yksityiselämästä. Koska henkilökohtainen apu on maksuton palvelu, ei tarvita erillisiä perusteluja sille, että hyvinvointialue korvaa laskut heti.

Hakemusmenettely on usein hidas vaihtoehto, sillä hakemusten käsittelyajat ovat usein kohtuuttoman pitkiä ja lainvastaisia. Hakemukset on käsiteltävä heti, kun asiassa on saatu tarvittavat selvitykset, mutta näin ei useinkaan toimita. On riski, että hakemusten käsittelyaikojen vuoksi työnantaja kuitenkin joutuisi maksamaan kulut ensin itse.

Hakemuksen ja perustelujen vaatiminen tuo lisää tarpeetonta byrokratiaa vammaisten henkilöiden elämään. Kyse on myös yhdenvertaisuuskysymyksestä. Erillisten päätösten tekeminen ja perusteluiden tutkiminen kuluttaa myös vammaispalvelun resursseja mielekkäämmältä toiminnalta. Valtuutusmenettelyssä

näitä ongelmia ei olisi, sillä hyvinvointialue voisi maksaa työterveyshuollon laskut suoraan laskuttajalle. Työterveyshuollon kulut ovat lakisääteisiä kuluja, jotka voidaan korvata voimassa olevan henkilökohtaisen päätöksen nojalla ilman erillistä päätösmenettelyä.

Työterveyshuollon keskitetty hankkiminen

Hyvinvointialueen mukaan kevään 2024 aikana selvitetään työterveyshuollon kilpailutusta, jonka myötä olisi mahdollisuus ohjata laskut suoraan hyvinvointialueelle.

Kilpailutus on todennäköisesti hyvinvointialueen kannalta järkevää, mutta on kuitenkin muistettava, että työnantajalla on sopimusvapaus valita työterveyspalvelujen tuottaja. Kulujen korvaustapaa ei tästä syystä pidä sitoa siihen, mikä taho tuottaa työterveyshuollon palvelun.

Matkakulut

Keski-Suomen vastauksen mukaan hyvinvointialue alkaa tehdä järjestelyjä, jotka antavat työnantajana toimivalle vammaiselle henkilölle mahdollisuuden perustellusta hakemuksesta saada ennakkoon korvattaviksi avustajansa matka-, majoitus- tai tapahtumakuluja. Muutosten etenemiselle ei ole kuitenkaan määritelty aikataulua.

Heta-liitto katsoo, että asiassa tarvitaan vielä yhdenvertaisuusvaltuutetun seurantaa tai jatkotoimia, jotta riittävät korjaukset toteutetaan. Mahdollisuus kulujen ennakkomaksuun pitää mahdollista kaikille asiakkaille ilman erillisiä perusteluja.

Yhteenveto

Hyvinvointialueen toimet eivät ole vielä riittäviä syrjinnän kiellon ja yhdenvertaisuuden edistämisen näkökulmasta. Sinänsä on positiivista, että alue on ryhtynyt toimiin yhdenvertaisuusvaltuutetun kannanoton vuoksi, mutta vaikutelma on, että asiassa on tehty vain aivan minimimäärä muutoksia julkaisemalla

HENKILÖKOHTAISTEN AVUSTAJIEN
TYÖNANTAJIEN LIITTO RY

hakemuslomake ja tiedottamalla nettisivuilla mahdollisuudesta hakea korvauksia
ennakkoon. Asiassa tarvitaan jatkotoimia, jotta muutokset aidosti toteutuvat.

16.1.2024

Maija Aatelo, puheenjohtaja

maija.aatelo@heta-liitto.fi

puh. 050 512 1665